

Nro 47.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Juniusnak 13 dik napján 1794.
esztendőben.*

Hadi Történetek.

A leg közelebb múlt szeredán költ udvari különös újság levél Im' ezekről tudósít bennünket. *Jourdán* Fr. Generál 30 ezer emberrel *Arlónig*, 's annak vidékéig nyomúlván előre, kénytelen volt *Boliö* F. M. Lájtinánt a' kormánya alatt lévő Cs. K. seregekkel, elsőben is *Asesseig*, onnan pedig *Namurig*, sőt néhány nappal azután *Leswesig* magát vissza húzni. Ellenben a' *Roche-fortban* feküdt *Rousse* Hollándiai Generált az *Archiesi* posztóba helyhezteni, olly fel tétellel, hogy ha az ellenség valamit akarna a' *Maas* és

Sambre vizei közt mivelni, illendő rendelkezéseket tehessen.

Gr. *Kqunitz* arról tudósította hertzeg *Koburg* Feldmarsalt, hogy minekutánna múlt hólnapnak 24-dik napján keményen meg verették volna a' *Sambre* vize mellett a' Frantziák, annyi truppok mentenek segítségekre, hogy kéntelen volt az említett Cs. K. Generál *Pictonban* egy kis corpust hagyván, és *Borichot* elfoglalván, a' kormánya alatt lévő seregekkel *Rouvroi* mellett táborba szállani, és a' mennyire tölle ki telik, illendőképen védelmezni a' *Sambre* vizét.

A' múlt hólnapnak 23 dik napján *Schifferstadt* és *Rehhütte* közt történt tsatáról, illyetén jelentést küldött *Albert* Saxóniai és Tesséni hertzeg a' Rajna mellett táborozó Cs. K. hadi seregeknek fő kormányozója, *Májusnak* 31 dik napján a' Fels. udvari hadi Cancelláriához: Meg határozatván az, hogy *Májusnak* 23 dikán, hajnalban, a' *Schifferstadt* és *Rehhütte* közt fekvő Frantziáság meg támadtasson, elsőben is Generál *Májor Hocze* indult ki ellenek az előjáró sereggel *Schifferstadt* felé, holott mingyárt egymás üstökébe kaptak az Austriai és Frantzia lovasok, a' midőn a' lovas ártillériának fedezése alatt egész *Schifferstadtig* ment az avant-gárda, hanem keményen tüzelvén reája a' Frantzia ágyúk, lehetlenség volt az ellenséget azon tanyájából ki mozdítani.

Benyóvszky F. M. Lájtinánt segítségére vitte a' második colonnét, és noha mind a' Szerviai szabad seregek, mind az oláh batalionoknak, mind kiváltképen a' *Vécsei* magyar huszárjainak segedelmek által rajtok hajtott a' Frantziákon: de mivel a' *Rehbach* nevezetű folyó vizetske anakelőtte való éjjel nagyon meg nevedett, ennekfelette a' Frantziák is nemcsak nagy, hanem apróbb fegyverből is sűrűen botsátották ellenek ágyú golyóbisaiknak záporát, el nem vehették *Schifferstadtot*, hanem egy kevésbé vizfiza von-

ván magokat, meg nem szűntek amazoknak nyughatatlanságától.

A' Gr. *Ehrbach* vezérlésére bizattatott harmadik colonne, a' *Rehhütte* vadász ház felé marsirozott az ellenség ellen, szemmel tartotta a' *Neuhof* erdőben ólalkodó Frantziáságot, maga pedig előről támadta meg őket, mellynek az a' hasznos következése vólt, hogy a' *Rehbach* mellett lévő pátrióták onnan el üzetettek, 's minden akadály nélkül hidat lehetett az említett kis vizetskén tsinálni, mellyen az *Erdödy* huszárjain kívül, a' kik azt által gázoltatták, a' Cs. s regek igen szép rendel és tsendességgel által mentenek. Az ellenség, a' ki mind népének, mind ártillériájának, az az, ágyúzó szerszámjának számára nézve fellyebb való 's erősebb is vólt, ki nem mérzlett ágyúzó helyéből mozdúlni, hadi rendben szemlélvén maga előtt állani *Ferdinánd* fő hertzeg magyar regementét; sőt inkább el hagyván hasznos ör-állásának helyét, hátrább vonatta ágyúzó szerszámait, 's tüzet vetett ottan épített kúnyhójaiba. El hagyta a' *Rehhüttnél* lévő malmot is, minekutánna, az arra vettetett hidat földig le tontotta vólna. Az avantgarde, avagy előjáró sereg, el nem várhatván a' hidnak el készittetését, által úsztatott a' vizen, 's üzte az ellenséget, a' ki is számos kavallériájával, és ágyúival által ment huszárjainkat nagy dühösséggel támadta meg, és mind a' hidnak el készittetését, mind több seregeinknek által menetelét meg akarván akadályoztatni, ugyan okáda reájok a' tüzet, 's végtére vissza is nyomta, de nem kevés veszteséggel, egynéhány százat a' foldre terítvén közülök a' *Ferdinánd* fő hertzeg magyar gyalog regementyének egy osztálya.

Látván Gr. *Ehrbach* F. M. Lájtinánt, hogy lehetetlen vólna tetemes veszteség nélkül előre menni, vissza húzta magát a' kis *Rehbach* nevű vizen, le telepedett azon túl, a' viz partyára helyheztette ágyúit, 's ott várta seregeink jobb szárnyától a' hirt és parantsolatot. Hertzeg Ho-

Hohenlohe Cs. K. hadi Tármester, a' ki szüntelen való éggyet értésben volt *Hohenlohe* örökös herczeggel, és Prusszus Generál Lájtjánál, tapasztalván az ellenségnek szer felett való vakmerőségét, és előre látván azt is, hogy az előtte lévő számos redutákat nagy veszedelem nélkül meg nem vehetné, parantsolatot küldött a' colonnák commendánsainak, hogy *Maudach*, *Mundenheim*, és *Schauerheim* közzé vonnák magokat villza, melylyet igen szép rendel vittének végbe, úgy hogy, igen keveset, vagy éppen semmit sem ártathattak seregeinknek a' Frantziák.

Kiváltképen való módon magasztallya herczeg *Hohenlohe* Cs. K. hadi Tármester, a' kormánya alatt lévő vezéreket, nevezetessen pedig Gr. *Ehrbach*, *Benyóvszky*, és *Hocze* Generálokat, a' kik mind hárman nagy serénységgel, okossággal, és vigyázósággal munkálkodtanak a' reájok bízott dolognak el követésében, és hogy fel tételekben nem bódogúlhattanak, nem ők, hanem az álhatatlan szerentse vólt az oka. Ditsiri *Neu* Generál Májort is, a' ki különös buzgóságot mutatott urunk szolgálattjában. — A' colonnéknak fellyebb említett kormányozói, mint szemmel látott tanúi az alattok lévő tisztek' buzgóságának, mindnyájokat illendőképen magasztallyák. Nevezetessen ditsiri Gr. *Ehrbach* B. *Graffent* az égyesült Székely batalionoknak commendánsát és Obesterét; *Fitz-Gibbon*, *M. Carthy* kapitányokat, *Gabelkoven*, *Zmeskal*, és *Hamerstein* fő hadnagyokat, *Dezericzky* all hadnagyot, és *Lippe* zászlótartót a' *Ferdinánd* fő herczeg magyar gyalog regimentéből; *Ohlinger* kapitányt a' harmadik artillerie regimentből; *Brixen* kapitányt maga regimentéből; és *Lang* kapitányt *Mészáros* Generálnak adjutánsát. — *Benyóvszky* F. M. L. ditsiri az égyesült oláh batalionnak Oberstlájtjánántyát *Stojanichot*, a' ki alatt *Schifferstadtnak* meg támadásában két ló lövetett agyon; Gróf *Mági* kapitányt, és *Noffzak* hadnagyot a' *Vécsei* huszár regimentétől. — *Hocze* Generál Májor,

a' ki, a' mint fellyebb említettük, az előre ment sereget vezérlette, tudva lévő érdemeihez ilendőképén magasztaltja *Piátsek* Obestert az Erdödy huszár regementéből, *Gr. Gyúlaít* a' Gyulay szabad seregétől, *Simmich* kapitányt a' Szerviai szabad sereg második batalionnyának commendánsát, és *Eckardt's Morbert* kapitányokat a' Wurmser szabad huszárjaitól.

Minekutánna a' sántzal körül vétetett, és sok fegyveres emberrel meg rakatott *Schweigenheim*, *Lingenfeld*, és *Westheim* nevű helységeket szerentséssen kezére kerítette, és *Heiligstein's Schweigenheim* közt meg állapodott volna *Hocze* General Májor, *Májusnak* 28 dik napján, ismét ús ökbe kaptak vele a' Fránziák, a' melly tüzes tsatában, részünkről 38 ember, és 20 ló veszett el; 103 ember, és 36 ló kapott sebet; 47 ember, és 7 ló tévelyedett el. — A' holtak közt találtatott *Ettel* all hadnagy a' Wurmser Austriai-Styriai szabad seregéből, és *Lassovich* zászlótartó a' Horváth Ország második véghegi bataliontól. Meg sebesedett *Wittib* fő hadnagy a' Szerviai szabad seregtől. El fogattatott *Neumann* kapitány a' Vécsey huszár regementéből. — Valamiképen ennekelötte, úgy most is igen vitézi módon viselték magokat a' *Hocze* General Májor kormányára bízott seregek, 's meg nem engedték magokat előbbi tanyájoktól fosztattatni.

*Ezen itten hosszasan le irt tsatáról, ez a' magános levél útasítatott hozzám a' Speyer alatt fekvő Cs. K. táborból, a' múlt hólnapnak 30 ik napján: A' Rajoa mellett téli nyugalomban vólt népünk Pünköst havának 11-dikén szállottak *Schwezingen* alatt ki a' mezőre, onnan pedig, 13 nap múlván, *Manheim* alatt 12 osztály gyalog, és 11 osztály lovasból álló tsomóban takarodott által a' vizen. Iten éjféli két óráig ki nyugodván más nap érkezett *Schiverstadthoz*, a' hól az említett hely, és egy *Rehhütten* nevezetű vadász ház közt, sántz és posvány közt az ellenség ellentállásra kélzen várt, vette úttját. Az egész sereg hadi*

Tármester hertzeg *Hohenlohe* fő kormányozása alatt vólt; a' jobb szárnyat F. M. Lájtinánt *Benyóvszky*, a' balt F. M. L. *Erbach* vezette; az elore tsatázók Generális *Hocze* alatt vóltak, ezeknek pedig közelebbi igazgatások Erdödy huszár regementének sok hadi virtusokkal tündöklő Obesterére, *Piacsek* úrra vólt bizattatva. A' tsata nagy buzgósággal kezdődött, és mind a' két részről igen mérges vólt; az ellenség dühössen viselte magát, a' mi vitézeink bátran, de vigyázóan harczoltak, 's tettek is illy módon mind a' két részről nem kevés előmenetelt. Hanem *Hohenlohe* uralkodó hertzeg, a' ki egy Prusszusokból álló tsapatot jobb kézről vezetett az ellenség ellen, fel nem kaphatván, és a' bal szárnyunkon lévő sok árkok a' nagy posvánnyal a' iökéletes győzödelmet lehetlenné tévén, kényszerítették a' miéink arra, hogy hosszas tsatázás után vissza húzták magokat *Manheim* vidékére. Fellyebb említett *Piacsek* Obester, az Erdödy regementének egy osztályával, és néhány szabad seregbeliekkel *Mutterstadt*nál, a' tsata helyétől egy órányira azon éttzaka külső őrizeten maradt.

Azomban *Möllendorf* Prusszus Feldmarsal a' két hidról neveztetett hertzogségben (*Zweybrücken*ben) olly szerentsésen tsapott öszve az ellenséggel, hogy azt sok emberek vesztével, 18 ágyút nyervén, és 800 fogottakat fel fűzvéen, egészen hátra nyomta. Ennek a' győzödelemnek hírére a' Frantziák az eddig való helyheztetésekben további maradásokat, azért hogy a' Prusszusok könnyű szerrel hátaokra mehetek vólna, tanácsosnak nem tartván, *Germerheimig*, a' múlt télen által készített sántzai közzé húzták magokat, kiket mi nyomban követvén, minden vér ontás nélkül, szerentsésen egész *Speyerig* értünk, a' hol azólta seregeink bal szárnya áll, a' jobb pedig *Neustadt*nál kaptsolódik öszve *Hohenlohe* örökös hertzegnek, és Prusszus Generál Lájtinántnak seregével.

Az említett tsatában Generális *Mészárosnak* a' lova lövetett agyon, és maga a' Generális úr is sebet kapott. Az *Erdödy* huszár regimentéből három ember esett el, 24 kapott sebet, 28 ló veszett el, 30 sebesített meg. Az egész regiment vezéreinek tellyes meg elégedésével vitézkedett, követvén Stábálisainak *Fedak* Obristlájnának, és *Zaller* fő Strázsamesternek vitéz példáikat. Különös okossággal vezérlette *Rákóvsky* kapitány a' harmadik Májor osztályát. *Horváth* Strázsamesternek lábát el vitte az ágyú golyóbis, *Rakarits* könnyű sebet kapott, *Mihalek*'s *Ernyei* Strázsamesterek, *Kralikovits*, *Logozar* és *Zsibrik* káplárok különös ditsiretre tették magokat méltókká.

A' közelebb ment Kurirnak 704 dik lapján említett tsatáról, melly *Dorniknak* meg vételéért, nem *Májusnak* 25-dikén, (a' mint hibáson nyomtattatott); hanem 22-dikén esett, bővebben ezeket lehet meg jegyezni: Hogy mióta *Márs* a' maga véres mezeire ismét ki állott, a' többek felett azon hólnapnak 22-dike vala az a' leg hevesebb, és vér özönét árasztó nap, a' melly *Dornik* meg vételéért leve olly rettenetessé, minthogy azt, az ellenség minden ereje reá fordításával meg venni, a' mi királyunk pedig a' maga vitézeinek seregével meg kívánja vala azt óltalmazni. A' tsata 15 órákig tartott. A' republicánusoknak 100 ezerből álló serege a' leg nagyobb dühösséggel, és a' halált is meg vető bátorsággal ütött leg elébb az Austriai seregnek jobb szárnyára, kik is egymással öfzve tsapván, annyira közelítettnek vala égyik a' másikhöz, hogy a' mind a' két részről való vér ontást, nemcsak az ágyúkkal és kártátsokkal, hanem még a' kisebb fegyverekkel is rettentőképen nevelhették. Minden felé a' vér-özöne borított vala el mindeneket, és mind Frantzia Ország, mind pedig Austria ezereivel téfzi vala ezen a' napon a' maga véres áldozatját. Az ellenség vesztit 12 ezerre, a' miéinket is sokra vetik, de egy ilyen rette-

netes vér ontásnak véghez menetele után való első órákban, azt vóltaképen meg határozni nem lehetett. Ezen rettenetes tsatának nem egyéb, hanem az egymással veszedelmesen küzködökre borúlt éttzaka vetett vaia véget, melly vér-ontáshoz hogy hasonló esett volna, arra az öreg, és régi próbált vitézek nem emlékeznek, azt erőssítik. Az ellenség a' maga elébbeni helyére húzta vissza magát, a' tsata piatzot pedig a' mi népünk tartotta meg. Maga a' Fels. Császár is egész napon ló háton, és eggy illy rettenetes ütközetnek izemmel látott tanúja vala. A' tsatát meg előző éttzaka ment vala el ő Felsége *Dornikból* Generál *Mackal Renaixba*, a' nová Gr. *Clerfait* conferentziára rendeltetett vala, két órák mulva pedig ő Felsége ismét vissza tért *Dornikba*, *Clerfait* pedig *Thieltbe*. 22 dikén ment ő Felsége Feldmarsal *Koburg* és több Generálisoktól kísértetve *Templeuvébe*, holott már minden tűzbe vala. Három izben tett vala próbát az ellenség a' mi battériáinkon, hogy azokat meg vehessék, de mind haszontalan, a' negyedike pedig kéntelenítettünk mi is nékiek engedni, minthogy az ágyúk már az előtt vissza vonattattak vala, melly alkalmatossággal *Pontachain* felől vaió erdőt is *Chateau Berré* tartományával eggyütt az ellenség el foglalta. Itt a' leg nagyobb tüzzel állottunk ellent, a' melly minteggy estéli 10 óráig tartott. *Blaindain* nevezetű falúnak oldala mellett 10 ezerből álló lovasaink állottanak készen, hogyha az ellenség a' sikra ki jött volna, a' *Schelde* vizén pedig 6000 Austriai és Brittus lovasság ment keresztül, hogyha az ellenség valamiképen a' vizre hidat akarna tsinálni, nékie ellent állhassunk. Ilyen módon annak okáert az ellenség fel tett tzeljában semmiképen nem bóldogúlhatván a' mi battériáink miatt, nagy károkkal kéntelenitettének magokat vissza vonni. — *Károly* hertzeg is már reggeli 2 órakor 8 escadron lovassággal, és 6000 gyalogsággal ki állott vala a' sikra, hogy az ellenségre reája üssen, melly is magát *Rume* mel-

lett való erdőbe vontá vala meg. Ezen a' napon ő Felsége 11 hordó égetbort osztatott ki az armádiának.

Valamiképen hogy a' mi részünkről a' magok erejeket ölvve kaptsoit küzködő vitézek, a' Fels. Császár vigyázata alatt, vitézekhez illendő módon viselték magokat, úgy szintén más részről is, a' jól meg fontolással rendbe szedett valóságos vitézségnek igaz jeleit adta az ellenség.

A' mi részünkről el esett tisztek ezek: A' Császár' nevét viselő gyalog regementből *Rouviere* fő Strázsamester, és *Riedel* fő hadnagy. *Wallis'* regementjéből: Gróf *Wallis* Májor, tsak 25 elzt. vólt, 's *Orth* és *Maiti* fő hadnagyok. *Schröder Károlyéból*: *Olcza* Major, és *Kerschbaumer* kapit. *Kaunitzéból*: *Keppes* fő hadn. *Jordiséból*: *Rossy* kapit., *Bangiován* all hadn., és *Ost* zászlótartó. *Murrayéból*: *Vanbungenhaud*, és *Dellevize* all hadnagyok, 's *Köhler* zászlótartó.

Sebet kaptak: *Kovatsevits* Generális; azután a' *Rouvier'* Gránátérossai között: *Nesmer* kapitány; *Mallovecz'* granatérossai között: *Paulich* kapitány, és *Jeszenák* fő hadnagy. A' Császár gyalog rögéből: *Pankhl* Májor, *Lubovszky* kapitány, Gr. *Korsensky* fő hadnagy, *Drassenovich*, és *Lamarine* all hadnagyok, B. *Leuben*, és *Toudel* zászlótartók. *Wallis Mihályéból*: Gr. *Vratislav*, és *Donáth* all hadnagyok. *Schröder Károlyéból*: *Pecharnik* kapitány, *Manger* fő 's *Ghlück* all hadnagyok, és *Schindler* zászlótartó. *Koloredó Venzeléből*: *Bellin* fő és *Gärtner* all hadnagyok. *Kaunitzéból*: B. *Bender* Oberst.; *Vilánder*, *Müller*, *Larits* fő; Gróf *Wetter*, és *Larits* József all hadnagyok; *Schrifer*, és *Justián* zászlótartók. — *Murrayéból*: *Schweller*, és *Kammerlandre* fő hadnagyok; *Blettenberg*, *Lanze*, és *Kersmackre* zászlótartók. *Jordiséből*: *Fenzel* Májor; *Schneider*, és *Bierce* kapitányok; *Badani*, és *Sztraka* fő, *Novák*, *Achermann*, és *Jordis* all hadnagyok; Gr. *Auersperg*, B. *Gemmingen*, *Leitreiter*, *Gapp*, és

Tacco zászlótartók. Gyulaiéból: *Postrehovszky* Májor; *Hegyi*, *Puky*, *Bornemisza*, és *Kursch* kapitányok; *Limberger* fő, *Attermann* és *Ketzer* all hadnagyok; *Roth* zászlótartó. A' Slavoniai negyedik határ-batalliontól: *Grimm* zászlótartó. A' stuttzosok közül (Scharfschützen): *Paulich* kapitány, *Feder* all hadn. A' Császár könnyű lovas rgből: *Halász* kapit., *Mengen* fő hadu. Karajtzayéból: Báró *Dellmestre* kapit. A' Császár huszárjai közül: *Molnár* fő hadn. Blankenstein huszár rgből: *Nejedli* kapitány, és *Gieráld* fő hadnagy. — Fogságba estek, *Schröder* Károly rgből: *B. Zöpelin* all hadnagy; és a' Murrayéból: *Hainze* adjutans.

Az ütközetet követett napon (*Május*' 23-dikán) ezen jelentést tétette közönségesse Császár ő Felsége:

„A' tegnap reggeltől fogva, egész estig tartott ütközetben, fel se vévén az ellenségnek szerte felett való erős maga viseletét, meg szűnés nélkül tartott tüzelését, és a' helynek az ellenség részére igen alkalmas fekvését, u. m. a' melylyen derék lovasaink nagy részént hozzá nem férhettek: mind magának ő Felségének, mind az egyesült. Seregek' gyalogsága, 's ártillériája, minden szempillantásban, minden újjabb meg újjabb akadály elő fordulásával, millyen bátorságot, állhatatosságot, és vitézséget mutatott; maga szemmel látott tanúja vólt annak, Császár ő Felsége; a' késő maradék is örök emlékezetben fog egy olyan ütközetet tartani, mellynek párját a' históriában fel nem találja. Azért nagy meg illetődéssel jelenti Császár ő Felsége szíves közönetét az egyesült seregek' előjáróinak, a' Generálisoknak, a' stabális tiszteknek, 's minden köz embereknek közönségesen; és ezen nevezetes napról, mindenkor nagy örömmel fog ő Felsége meg emkezni. “

Ugyan ekkor *Bender* regementbeli Gr. *Lusignan* Oberstlájtinántot, ki már gyakorta jeleit ad-

ta vitézségének, 's a' hadi dolgokban való jártasságának, ő Felsége az említett regementnél 2 dik Obesterré tenni méltóztatta.

Eggy *Cusselből* Máj. 27-dikén költ levélnek tartása: Vitézségére nézve, az egész Európa előtt esmeretes nagy *Fridrikhez* is illendő lett volna az az ütközet, a' mellyet a' Prusszusok és Szászok a' közelebb múlt hónapnak 23 dikán a' napnak feljövetelével a' Frantziákon *Lauternnél* véghez vittének. Ugyan ezen hónapnak 22 dikén, dél utáni 4 órakor, a' Generál *Kalkreuth* alatt lévő sereg, hirtelen való útnak indúlt, a' nélkül, hogy valaki azon hirtelen való útra indulásnak tzeljät tudta, avagy gondolhatta volna, *Klam - Münchweiler* felé, *Cusselnek* oldala felől két órányira. De a' következő napnak reggeli órájiban, a' *Lautern* felől menydörgösön ropogó ágyúk dörgesei meg hallatának mi hozzánk. A' Frantziák ezen hirtelen való reájok ütést tellyességgel nem várván, a' magok ágyaikban, leg kissebb gondon kívül tsendesen aluszniak vala, és a' Prusszusok kissebb fegyvereiknek ropogásai serkentették fel leg elébb a' várost, kik minekutánna az ingyenes véit veszedelmes lármára ágyaikból hirtelen fel ugrándoztanak volna, a' magok meg szabadúlhatásokat tsak nem mind mezeitelen, a' szaladásban keresték. De a' reájok rohant Prusszus és Saxóniai seregeknek plánuma igen böltsen, és előre mindent el látva ki vólt készítve, melly szerentsésen tökéletességre is ment, úgy hogy, minden járó utak, és tágas piatzok egyfzeribe elfoglaltattak, annyira, hogy a' meg rettent Frantziák akármelley felé tekintettenek is, a' veszedelemből való ki menetelre magoknak semmi útat nem találtak. Generál *Knobelsdorf* és *Romberg* *Lauternnek* egyyik, *Kalkreuth* pedig a' Prusszusokkal és Szászokkal a' másik oldalát ostromlották. A' nyakokon lévő veszedelem miatt szorongattatoknak minden gondolatjok, és magokat védelmezhető eszközei a' leg nagyobb rendletlenségben lévén, több mind 100 munitziós és

bágáziás szekerek nyargaltak majd ide, majd amoda, majd elé, majd hátra, hogy ezen vezéreltem helyéből valamiképen ki mehessenek volna; de minden szorgalmatosságok hijába valóvá leve, és mind azok az őket ostromlók kezekbe jutának. Legelőbb ugyan, ágyúikkal a' meg szabadúlhatásra magoknak útat akartanak nyitni, de alig süthették el egyszer azokat, és már meg véttenek. Azok közül, a' kik a' városba vóltnak, egy se veszett el, a' kik pedig kívülről a' halál és fogság ellen való menedék helyet a' szabadásban keresték magoknak, azok a' gabona közé, és erdőkbe futottanak. Mindeneket, a' mi csak őket a' futásba meg akadályoztathatta volna, magoktól el hányták, az után fegyvereiket, kalapjaikat, parontáskajokat, el vetették, mellynek alkalmatosságával a' Szászok a' magok bátor szíveket és vitézségeket a' világ előtt ismét esméretessé tették, és az első battériát meg vétén, 3 ágyúkat, és egy haubitzáat nyertenek prédába. Fogságba estenek többen mint 2000 en, és 19 ágyúikat is el vesztették. A' nyert préda rendkívül való vólt, többet mint 100 bágáziás, és munitzióval meg rakott szekeret, 1000 mázsa attzél, és vasat kaptanak kezeikhez, a' Frantziáknak vas hámorjaival egyetembe; ezek mellett 605 lovak, és a' hadi kassa is a' győzödelmeseknek kezekbe esett. *Trippstadt*nál is egy nagy magazinum jutott birodalmok alá. A' huszarak és lovasok mások felett szerentsések vóltnak, a' többek között egy Saxóniai lovas, ki is egy Frantzia officirt lováról le vágván, 1800 tallért nyert prédába.

Ezen tsatának kezdetében senkinek se adatott kegyelem, (pardon) de annakutánna a' kegyelem adásra parantsolat adatott ki. — *Hohenlohe* is, a' ki *Neustadt*ot szállotta vala meg, 1200 Frantziákat fogott el, és 11 ágyúkat nyert prédába; sőt még a' parasztok is fogdosták a' Frantziákat. Az előtt egy kevés napokkal igen kevésbe múlt el, hogy *Bliescastelnél* Frantzia Ge-

nerál *Mureau* a' Pruffzus huzárok által el nem fogattatott.

Zveybrückből Máj. 27-dikén. — A' közelebb múlt pénteken ide felettebb nagy ágyú lövődözés hallatott, 's estve felé pedig sok lovas és gyaog Frantziák, vonó lovak, ágyú nélkül, a' *Sansculottok* ló hátán, felette nagy lármával, és rendeltenséggel érkeztenek meg, kiknek izem ikből nem egyéb, hanem az el rettenés és felelem nézett ki. Generál *Bureau* is gyalog jött, az égyenlőségnek katonái pedig úgy láttzott, hogy rajta nem sokat búsúltanak, és mind egynek tartották volna, ha néki az a' sorsa lett volna is, a' mi az ő társának, Generál *Faintlernek*, a' ki el fogatott vala. — A' Frantziák a' *Schveigennél* lévő sántzal körül vétetett tábor helyeket magoknak elégségesse bátorságosnak nem tartották, hanem azt a' Pruffzusoknak engedték, magok pedig, nagy félelem közt, elébb áliottanak. Az ő öszve gyűlő helyek most *Saarbrück*, *Bliescastel* pedig ki pulztittatott. A' Pruffzusok 3000 Frantziát fogtanak; *Lauternnél* pedig Gen. *Möllendorf* 90 lovakat adattatott el a' parasztoznak, hogy azokkal a' föld-mivelést folytathassák. A' Frantziák magok viselete hallatlan; valahová béronthatnak, rontanak, pulztittanak, 's a' magok tulajdon helyeiknek is semmit se kedveznek. — A' *Manheimi* tudósításból is azt lehet tudni, hogy a' Frantziákon *Lauternél* esett győzedelem, a' dolgokat ottan egészen más ábrázatba öltöztette, melly is, a' Császári és birodalombeli seregeknek, a' magok szándékjait végbe vinni, igen megkönnyebbitette. — A' Császári avant gárda tegnap *Speyerbe*, ma pedig már *Legenfeldbe* vólt, 's lassanként az egész armádia 3 fártály órányira elébb nyomúlt *Landauhoz*, a' Pruffzusok pedig *Neustadton* már túl vagynak. Hogyha pedig a' meg történhetnék, hogy Generál *Möllendorf* az *Anweiler* völgyét is hatalma alá ejthetné, és *Landau* keresztül vághatna, úgy az ellenségnek, akár melly erősen félszelődött legyen is meg *Quick*

mellett, még is a' maga helyét el kellett hagynia, és magát a' *Weisenbugi* lineák megé húzni, annyival is inkább, minthogy a' Császári truppok által 20 ezer emberekkel nevedett *Condé* serege, *Germersheimon* felül a' *Rhénuson* keresztül fog menni. — Minthogy pedig a' Feldmarsal *Möllendorf* és *Braun* spionnyai azt erőssítik, hogy *Landauban* majd semmi óltalmazni való sereg és készület nem volna, mind a' kettejek plánumjának annak kellene lenni, hogy valami módon oda ronthassanak, annyival is inkább, hogy mostanában az ellenség magát keményen kívánja tartani, kétség kívül azért, hogy magának az *Alsatziából* jöhető óltalmazó seregek meg érkezésére, vagy leg alább valamely truppoknak a' várba való bé mehetésekre időt nyerhessen.

Magyar Ország.

Somogy Vármegyéből. — Ezen T. N. *Somogy Vármegyében* minden féle állapotú emberek, szintén ugyan vetélkednek egymással, Fels. koronás királyunk eránt viseltető igaz jobbágyi hűségnek ki nyilatkoztatásában. Ezt bizonyítja főképen N. Megyénkben szolgáló Magistratualis uraknak példás buzgóságból származó tselekedetek, kik is az el múlt hólnapban tartatott közönséges Gyűlésben, mindnyájan meg határozták magokat arra, hogy esztendei fizetésekből készek bizonyos részt ö Felségének a' hadi költségnek pótolására fel ajánlani. Továbbá, ugyan azon T. N. Gyűlésben elő fordulván az is, melly szükséges legyen, a' jelen való háborús környülálásokban ö Felségét a' dühös Frantziák ellen, új katonáknak ki állításával 's fogadásával segíteni: mingyárt bizonyos úri személtők nevezettek ki minden járásban, az ilyen önként vállalkozó, és a' dühös Frantziák ellen szerentsét próbálni kívánó ifjaknak öszve szedettetésekre, kik is olly előmeneteleket tettek, hogy az illyen új katonákat kézre vevő és fel öltöztető hadnagy Úr is *Pétsen* a' minap kéntelenített meg valla-

ni ezen T. N. Vármegyének e' dologban való különös szorgalmatosságát. Ezen kívül, a' Járásokbeli Szólga bíró urak, eleikbe terjesztvén a' jobbágynak a' mostani környülállásokat, 's megmagyarázván világosan, mitsoda alkalmatosságokkal kell és lehet inkább a' jobbágyságnak Fels. Fejedelméhez való hűségét meg bizonyítani, anyira fel buzdították a' jobbágyságot az ő Felsége igasságos hadakozásának folytatására meg kívántató költségnek pótolására, hogy sok helységekben azt tartotta volna a' jobbágy gyalázatnak, ha az ő ilyen önkényen való ajánlását valaki el nem akarta volna venni. Kivált mióta mind a' R. Catholicus, mind a' Protestáns papok, ahoz alkalmaztatott tanításaikban, eleven színekkel festegetik a' nép előtt, mind ama tudva lévő gyilkos nemzetnek dühösségét, mind F. Fejedelmünknek had folytatásának igasságos és szükséges voltát; sokaknak szívekből gyökerestől fogva ki száradott a' hadi élettől való irtózás.

Ambár ezen Tek. N. Somogy Vármegyében mindenek tudhattyák, a' leg nagyobb úrtól fogva a' leg alább való tselédig, hogy ő Felsége meg engedni méltóztatott a' nagy és meg jobbúlni nem akaró bűnösöknek, halállal is leendő meg büntetését; mivel a' mint a' T. N. Vármegye által parantsoltatott, a' szerént minden helységben egymás után következő három vasárnapokon az egész község közepette közt ki hirdettetett: mindazáltal vagynak olly meg átalkodott emberek, a' kik olly szembe tűnőképen viszik véghez a' gonofzságot, hogy az ő vakmerőségeket lehetetlen csak első tekintettel is nem kárhoztatni. E' következő példa elég világossan tanítja, mit nem kész tenni a' meg átalkodtság és vakmerőség. Az el múlt húsvét napján, midőn minden vallású emberek azon eggy időben, dél előtt, az áhétatosságon voltak a' magok templomaikban, ezen T. N. Vármegyében helyheztetett, és T. *Boronkai György-né* asszonyság birtokában lévő *Kútas* nevű helységben, eggnéhány ollyan tólvajok, kik isupor-

toson és az erdős sűrűségekben szoktak lappangani, és a' kik már nagyon meg is szaporodtak, meg sajdítván, hogy a' földes uraságnak birkás házánál, tsak eggy öreg asszony van otthon, s a' többek mind elmentek a' templomba, rá ütöttek ezen birkás házra, a' házat őrző asszonyt az ágy lábához kötöztvén, két felől az oldalának szegeztek két töltött puskát, és mind addig retgettették, míg nem reá igazította őket azon egy-néhány száz forintra, melyet a' birkás Szent György napjának közelítésével, a' földes asszonyságnak akar vala által adni. Azomban míg ezek ezt tselekedték, eggy azon gonosz bandából való, a' birka seregnek került, és onnét akart hús-vétra bárányt vinni a' tanyára, de ez szerentsétlenebb vólt, mivel a' bojtár jobban tudott a' juh őrzéshez, mint a' tólvaj annak lopásához, olly mesterséget talált, hogy ez a' két lábú farkas meg fogattatott; hihető, hogy a' többek is nem sokára kézbe kerülnek.

B é t s.

Mélas és Wernek Generál Májorokat F. M. Lajtinántságra, *Blaskovits* a' Császár huzár - *Foulon* Károly fő hertzeg - *Kienmeyer* Barcó huzár - *Dévay* Ferdinánd fő hertzeg huzár - hertzeg *Lichtenstein* Császár könnyű szerű, *Sebottendorf* Stein, *Kempse* Gyulay regementyeinek Obestereit nem külömben *Fischer* Obestert a' Generál Stabtól Generál Májorságra emelte Fels. Urunk. — *Györi* Posta Mester *Petrás Márton* úrnak örökössen, 's firól fira által adta azon Posta Mesterséget. — Hertzeg *Grassalkovits Antal* egynéhány Magyar Országi uradalmaknak örökös ura, N. *Bodrogh* Vármegyének örökös fő ispánnya s. a. t. e' folyó hólnapnak 5-dik napján, 60 esztendő korában, eggy idei vizi betegsége után itten *Bétsben* megholt. A' Posoni Zsidó gyülekezet 666 forintot, 's 40 kr. adott ő Felségének hadi segítségül. — Úgy hallatik, hogy Fels. Urunk rövid idő múlván vissza fog a' tábortól jönni.